O DESCOPERIRE HALLSTATTIANĂ ÎN SUDUL MOLDOVEI

M. BRUDIU

Cu ocazia unor cercetări de suprafaţă a fost descoperită la Şiviţa (Galaţi) o aşezare hallstattiană suprapusă de alta din secolul al IV-lea e. n. [1]. În partea de nord a vetrei satului, în terasa paleoeuxină, este sculptată Valea Draga, cu o direcţie NV—SE, a cărei lungime nu atinge un kilometru. La confluenţa acestei văi cu larga vale a Prutului, se formează în stînga un bot de deal, pe care se găsesc situate cele două aşezări amintite. Vatra aşezării hallstattiene se întinde mai mult spre est, pe locul cimitirului actual, pînă în grădina lui Petre Ion, iar aşezarea din secolul al IV-lea e.n. mai mult spre sud şi vest. Sursa de apă era asigurată de cîteva izvoare de pe latura estică a terasei şi probabil de o reţea de gîrle care alcătuiau vechea baltă a Brateşului.

Cu ocazia unor lucrări agricole s-a găsit în grădina lui Petre Ion, un topor de tipul bipen (fig. 1 şi 2). Piesa are lungimea de 0,192 m, iar gaura de înmănuşare este de formă ovală, cu diametrul mare de 0,033 m, iar diametrul mic de 0,011 m. Gaura de înmănuşare este oblică pe axul longitudinal al toporului, fiind bine profilată faţă de lame. Acestea sînt mai lăţite spre tăişuri, dînd profilelor laterale o formă curbată spre exterior. Lamele sînt de mărimi diferite, cea de jos este de două ori mai lungă decît cea de sus. Ambele tăişuri sînt arcuite. Toporul a fost lucrat din două bucăţi, prin batere la cald.

Din punct de vedere al conservării, se observă un grad înaintat de oxidare, care prin exfoliere produce degradarea masei fieroase. Spre deosebire de alte tipuri asemănătoare, toporul bipen de la Şiviţa are o masă fieroasă mică, lamele avînd o grosime între 2—5 mm. Cercetările arheologice asupra hallstattului de la noi, au scos la iveală în ultimul timp mai multe topoare bipene [2], a căror răspîndire arată că aria lor aparţine zonei iliro-trace [3]. Elementele de datare ale acestui tip de topor au fost: toporul similar găsit la Glasignac şi fibulele cu resort beotic răspîndite în ţinuturile locuite de iliri [4].

În ultimul timp, pe baza inventarului mormintelor de la Ferigele, Al. Vulpe [5] a făcut o clasificare a acestor topoare stabilind trei variante. Bineînţeles că cercetătorul de la Ferigele a avut în vedere nu numai seria mai mare a topoarelor bipene de acolo, ci şi întregul număr de exemplare cunoscut pînă acum.

Clasificarea în discuţie propune:

— Un tip (A1) cu profilul longitudinal puţin curbat.

— Un tip (A2) cu profilul longitudinal curbat.

— Un tip (A3) cu profilul longitudinal curbat, şi lama lăţită la tăiş, iar zona găurii de înmănuşare, profilată.

Din ultima categorie căreia îi aparţine şi toporul de la Şiviţa, se mai cunosc încă cinci exemplare, provenind de la Glasignac, Gogoşu, Ferigele şi două de la Aiud [6]. Adăugînd acestei serii toporul de la Şiviţa, care datează din secolul al VI-lea î.e.n. [7], lărgim spre nord-est aria de răspîndire a toporului bipen tipul A3.

Din punct de vedere al apartanenţei etnice aşezarea de aici, după tipul toporului găsit, după materialul ceramic, aparţine lumii trace, ea prelungind continuitatea de viaţă a populaţiei din hallstattul mijlociu de la Stoicani [8] şi mai ales Tămăoani unde sînt şi elemente mai tîrzii.

---

[1] M. Brudiu, *Descoperiri arheologice în sudul Moldovei aparţinînd secolului al IV-lea e.n.* (în mss.).

[2] Al. Vulpe dă o bibliografie completă citînd şi locurile unde au apărut în ţară şi străinătate, vezi *Traci şi iliri la sfîrşitul hallstattului în Oltenia*, în SCIV, XIII, 2, 1962, p. 310.

[3] D. Berciu şi Eugen Comşa, *Săpăturile de la Balta Verde şi Gogoşu*, în „Materiale" II, p. 481, Al. Vulpe, *Idem.*

[4] D. Berciu şi Eugen Comşa, *Idem.*

[5] Al. Vulpe, *Necropola hallstattiană de la Ferigele, monografie arheologică*, 1967, p. 62.

[6] Apud Al. Vulpe, *Idem.*

[7] *Idem.*

[8] M. Petrescu-Dîmboviţa, *Cetăţuia de la Stoicani*, în „Materiale" I, p. 132—144 şi 154—155. Idem, *Descoperirea arheologică de la Frumuşiţa*, în SCS Iaşi, vol. IV, fasc. 1—4, 1954, p. 507, nota 4.

https://biblioteca-digitala.ro

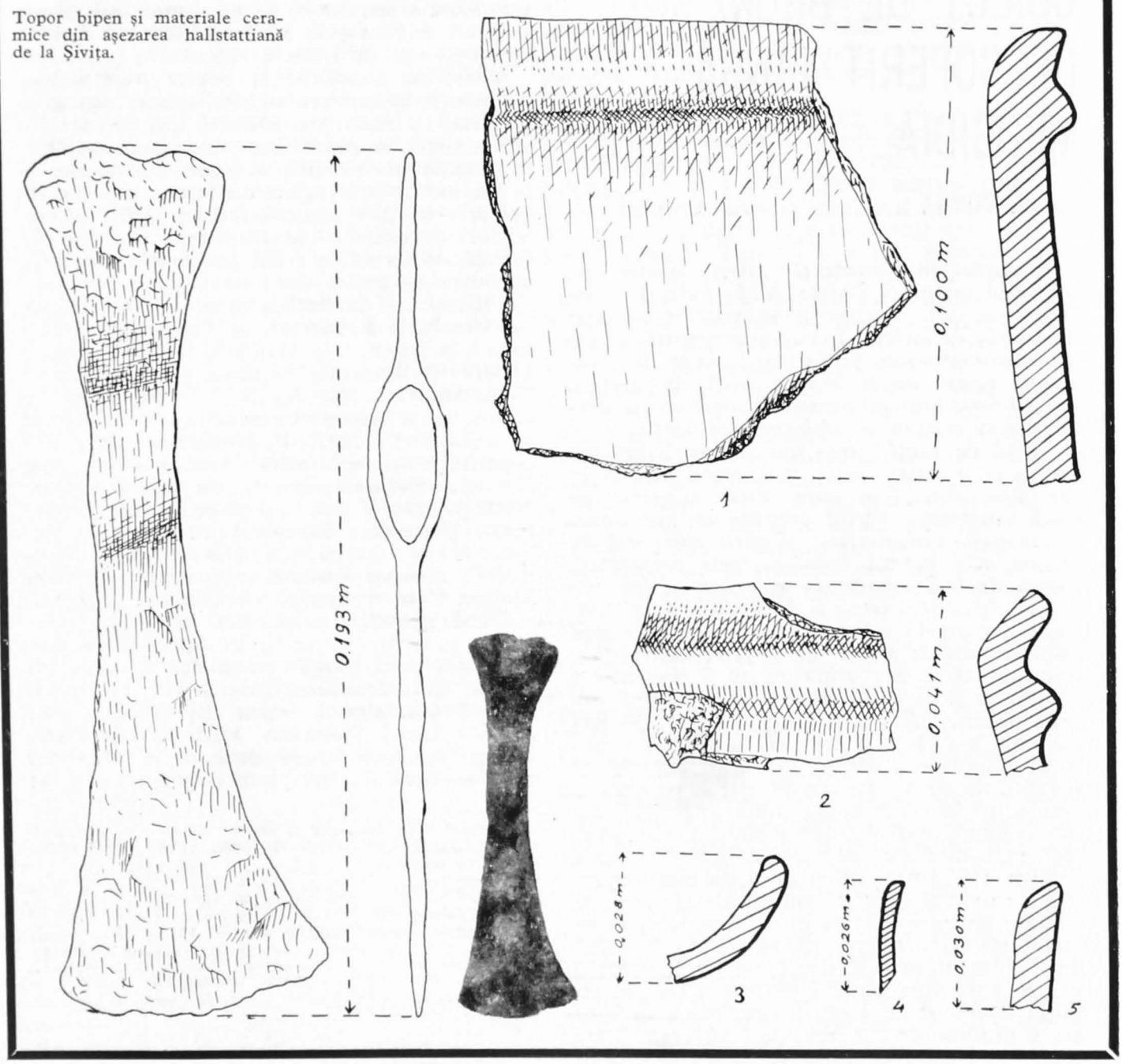

Topor bipen și materiale ceramice din așezarea hallstattiană de la Șivița.

Materialul ceramic care s-a putut găsi la suprafața terenului, în cimitirul comunei și grădinile din jurul acestuia, reprezintă fragmente ceramice provenind fie de la vase de dimensiuni mari ca borcane sau vase de provizie, fie de la vase de dimensiuni mici și mijlocii: căni, străchini etc. Vasele de dimensiuni mari au pasta poroasă cu cioburi pisate, ca degresant, iar vasele mici au o pastă mai fină, sonoră. Arderea pastei a fost neuniformă pe același fragment ceramic fiind și zone neoxidate și zone oxidate. Se întîlnește și ceramică cu pastă neagră și cu luciul metalic specific acestei epoci. În general, indiferent de modul de ardere, ceramica are un luciu exterior realizat nu întotdeauna uniform.

Cercetările viitoare, prin săpături sistematice, credem că vor adăuga alte date noi la cunoașterea hallstattului de pe cursul inferior al Prutului.

RÉSUMÉ

L'auteur présente l'identification d'une habitation de la fin du Hallstatt, à Șivița, (raion Galați) où fut découverte, à l'occasion de travaux agraires, une hache de guerre du type bipen A_3. L'habitat a une grande étendue et présente de nombreux fragments de céramique à la surface.

https://biblioteca-digitala.ro